

האליחור

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

ההצלחת כל התורמים לעלון, הם ובני משפחותיהם יתברכו בכל הברכות והישועות

ג' אדר תשפ"ו 1614 (שנה לא')

נושא השבוע: לקראת חג פורים

ההפטרה: "וזה נתן" (מלכים א, ה)

פרשת תרומה

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לכו תקחו את תרומתי" (כה, ג)

מובא בתנא דבי אליהו (פרשה יז): כוון שקיבלו ישראל מלכות שמים בשמחה ואמרו: "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע" מיד אמר הקב"ה למשה: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה", ועולה השאלה מה הקשר בין הדברים?

כשאמרו בני ישראל "נעשה ונשמע" הם התכוונו לומר: ריבוננו של עולם, אנו בכל מקרה נעשה-נקיים את מצוותיך, אם כן מדוע אנו רוצים גם לשמוע? כדי להיות מצווים, כי כשעושים מתוך ציווי זוכים לקיים הרבה מצוות, ומיד ציווה עליהם הקב"ה "ויקחו לי תרומה", ממי? ממילא נותן. גם בפורים "קיימו וקיבלו עליהם היהודים" את התורה מחדש מתוך שמחה (גמ' שבת פח). וזכו שנקבע יום זה לדורות כיום שמצווה להרבות בו בשמחה ע"י קיום מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים, סעודת פורים וקריאת מגילה ברוב עם. וכשיש שמחה של מצוה למטה גם בעליונים ששים ושמחים.

"והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת ופנייהם איש אל אזיו..." (כה, כ)

הגמרא (בבא בתרא צט.) שואלת על הפסוק: נאמר כאן "ופניהם איש אל אחיו" ואילו בדברי הימים ב' (ג, יג) נאמר "ופניהם לבית", אם כן כיצד היו פניהם, איש אל אחיו או אל הבית? עונה הגמרא: "ופניהם איש אל אחיו" - כשעושים רצונו של מקום, וכשאינם עושים רצונו של מקום "ופניהם לבית". ללמדנו אם אנו רוצים לדעת אם עושים אנו רצונו של מקום או לא? עלינו לבדוק האם רואים אנו את פני האחר או שמא רק את טובתנו האישית. חג פורים, גדוש בהרבה מצוות של נתינה כמשלוח מנות ומתנות לאביונים וכל כך למה? כדי להרבות בשמחה וקירוב לבבות להרנין לב כל יהודי, ומצוה להרבות במתנות לאביונים, כדי שגם הם יוכלו לשמוח ולקיים את מצוות היום, וזה תשובת המשקל כנגד דברי המן הרשע לאחשוורוש: "ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים" והגזירה הרעה שבאה בעקבות כך ר"ל, ומשבטלה הגזירה מרבים אנו בשמחה כדי להרבות באחדות כנגד אותו הקטרוג של פירוד.

תחפושת של נתינה

מעשה שהיה

אם פורים הוא יום שכל הילדים מחכים לו, הרי בשבילי הוא פסגת הפסגות, כי בכל שנה אני ממציא לעצמי תחפושת מקורית ומיוחדת והביצוע נעשה ע"י אימי ואחותי. שנה אחת התחפשתי לקובייה הונגרית, בשנה אחרת לאיש הפוך העומד על הראש, לשמן ורזה וכו'. שנה אחת החלטתי להתחפש לשליח של חנות פיצה, כאשר חודש קודם החלו ההכנות: הקורקינט שלי שימש כאופנוע, והתחלתי להשיג פריטים הקשורים לפיצה. ארגנתי קרטונים, תבלינים, מפיות ושלטים... ואף הצלחתי להשיג את התיק הענק שבו מאכסנים מגשי פיצה, זהו תיק ששומר על החום, אמנם ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב *לא לעיין בזמן תפילה* שקיעה 5:32-5:37 * סוף זמן ק"ש 8:27-8:31

הכתפיות שלו היו קרועות והוא היה לא נקי, אך אימי פתרה את הבעיה בקלות התיק כובס וכתפיות חדשות נתפרו לו והכנו שלט מאיר עיניים: "נח אופנוח- שליחויות פיצה".

שבוע לפני פורים היתה התחפושת מוכנה ואני התחלתי לספור את הימים בצפיה. יומיים לפני פורים סיפרה אחותי הגדולה דבר מעציב ביותר: אמא של חברתה לכיתה אפרת חלתה במחלה קשה ואושפזה ונערכות תפילות להחלמתה. כל עול הבית נפל עליה ואין לה שום תחפושת עבור אחיה הקטן. אח של אפרת לומד בכתי, גם שמו נח, "איזה מסכן נח, לא רק שאמא שלו חולה, גם אין לו תחפושת לפורים" אמרה אימי, ומיד כשאמרה זאת שמעתי את עצמי אומר: "אני אתן לו את התחפושת שלי". שקט השתרר במטבח, הן הביטו בי בתדהמה, "אתה רציני?", "כן, אני רציני לגמרי, אם הדבר ישמח אותו. אני מוכן לוותר למענו על התחפושת". אמא חיבקה אותי ואמרה: "אתה צדיק, יהי רצון שתהיה לך שמחה כל השנה בזכות המעשה האצילי שלך".

אחותי התקשרה לחברתה אפרת וסיפרה לה על נכונותי להעניק את התחפושת המושקעת לאחיה, והן תכננו כיצד היא תפתיע אותו ותיתן לו להבין שהיא בנתה לו את התחפושת. כעת נותר לי למצוא תחפושת עבור עצמי, וכך בפעם הראשונה בחיי אמרתי לאימי: "בואי נלך לקנות תחפושת", אימי אימצה אותי בחום לליבה, אמנם תחפושת הפסדתי אבל אהבה והערכה קיבלתי בשפע.

וכך הלכנו לחנות התחפושות, חיפשנו זמן רב עד שמצאתי איזו תחפושת.. היתה זו תחפושת של בצל, מן בגד שמכסה את כל הגוף ובאזור הראש הופך לעגלגל ונראה כמו בצל. אימי הביטה בי מופתעת ואני הסברתי לה שלתחפושת זו נוסף משהו מיוחד... "בוא נשמע את הרעיון היצירתי שלך", אמרה. הצעתי שתבשל סיר ענק של מרק בצל, אבי יעזור לי להביא אותו לביה"ס ונניח אותו על פלטה בחדר השרת ואחלק את המרק הבצל המפורסם שלה בצלחות". אימי נהנתה מהרעיון ואמרה שהיא תקנה הר של בצלים לכבוד התחפושת שלי.

ביום המסיבה לבשתי את תחפושת הבצל, אבי העמיס את סיר המרק על הרכב וביחד נסענו לבית הספר בשתיקה. התארגנתי לחלק את המרק אבל אז... נח הגיע עם התחפושת המקסימה שהיתה צריכה להיות שלי. הילדים הקיפו אותו בהתרגשות והתלהבו מהתחפושת המיוחדת. לאורך כל המסדרון החלו להישמע קריאות "נח אופנוח" וילדים מכיתות שונות באו לראות את שליח הפיצה.

ראיתי את השמחה שעל פניו, מעולם לא ראיתי שמח כל כך. ואני שידעתי מה הוא מסתיר בליבו התרגשתי עד עמקי ליבי ופשוט... התחלתי להזיל דמעות. לא הצלחתי לעצור אותם וכך בכיתי באמצע המסדרון. פתאום שמעתי צעקה, גדי בן כיתתי הבחין בי וקרא: "תראו, נח בוכה", "נו טוב זו הפעם הראשונה שלמישהו יש תחפושת יותר מקורית משלך". זה כבר היה יותר מדי, לא היה לי אכפת שנה מקבל את תשומת הלב והכבוד, שהיו מגיעים לי, אבל שיחשבו שאני קנאי שבוכה מפני שהתחפושת של חברי מוצלחת יותר? את זה כבר לא יכולתי לסבול.

"מה איתך גדי?", שמעתי את קולו של נח, "זה בכלל לא בכי, הבן אדם עם כתר של בצלים סביב הראש, נסה לעמוד ליד בצל אחד ותראה איך אתה בוכה". גדי פנה אלי ואמר: "תן לי לספור, עשרה בצלים!! תוריד את זה נח, זה מסוכן לעיניים!". נשמתי לרווחה ואמרתי: "תנו לי מיד טישו, הבצלים האלה משגעים אותי!". "קח הנה המפיות של הפיצה", אמר נח והושיט לי כמה מפיות, "אבל זה בתנאי שאני מקבל ראשון מהמרק שלך", ניגבתי את עיניי והתחלתי למזוג מהמרק לצלחות שהבאתי עימי. עד מהרה השתרך תור ארוך וכולם אמרו: "אין מה לדבר, התחפושת של נח היא מספר אחד אבל מרק הבצל בכלל לא רע".

במהלך השנה החלימה אימו של נח, בבית הכנסת נערכה סעודת הודיה, באמצעה ניגש אלי נח ואמר: "אתה הילד הכי טוב שזכיתי להכיר". הסתכלתי אליו בתדהמה ושאלתי: "מה פתאום?", "אפרת אחותי סיפרה לי לא מזמן איך השיגה את התחפושת עבורי בשנה שעברה, אתה לא יודע כמה הייתי זקוק לשמחה הזאת. אין לי דרך להחזיר לך, אבל אני רוצה שתדע שאני מעריך אותך מאוד", וכך הפכנו לחברים הכי טובים.

אני בטוח שהסיפור הזה יעודד הרבה ילדים לאהבת חברים, לחסד ונתינה ואני מאחל שיהיה לכולם פורים שמח ומקורי.

שבת זכור: (שבת הבאה) א. בשבת שלפני פורים מוציאים שני ספרי תורה

וקוראים בראשון-בפרשת השבוע שבעה עולים (ואומרים חצי קדיש] ובשני המפטיח - פרשת זכור [והספרדים אומרים חצי קדיש והאשכנזים לא אומרים] (ע"פ שו"ע אור"ח סי' תרפ"ג, פסקי תשובות סי' רפ"ג ס"ו). ויוציאו ס"ת המהודר ביותר לקריאת זכור [וראו שיהיה קלף לא משוח] ויקפיד על קריאה מדוקדקת (תורת מועדים סי' ז' ס"ו, ילקו"י פורים עמ' פ"ג).

ב. ראוי ששליח הציבור יעורר את הקהל לפני הקריאה לכוון לצאת ידי חובת מצות עשה מן התורה של זכירת מעשה עמלק ומחייתו, ואף הש"צ יכוון להוציא את הציבור ידי חובה בקריאתו (סי' תרפ"ג משנ"ב ס"ק יד) שמצוות צריכות כוונה (שו"ע סי' ס"ד). והציבור יאזינו לקריאת הש"צ ולא יקראו מהחומש (שו"ת ית"ד ח"ג סי' נ"ג, חזו"ע פורים עמ' ק"י).

ג. נכון וראוי שנשים שיכולות לבוא לבית הכנסת, תבאנה לשמוע קריאת פרשת זכור (ית"ד ח"א סי' ס"ד) אבל אין לעזוב את הילדים הקטנים לבד בשביל לשמוע את הקריאה כי העוסק במצווה (=טיפול בילדים) פטור ממצווה (שערי הרצל"ג ח"א עמ' ר"ט) ואם יש במקום קריאה מיוחדת לנשים תלכנה לשמוע והבעלים ישמרו על הילדים, אך אם אינה יכולה לבוא לביה"כ טוב שתקרא בחומש פרשת זכור [דברים כה יז-יט] (יצי"א ח"ח סי' נ"ד אות כ"ג).

ד. מותר להוציא ספר תורה במיוחד לנשים [אחרי התפילה] לקריאת פרשת זכור אבל בלי ברכה (חזו"ע פורים עמ' י) ומנהג נכון הוא (ס"ט).

תענית אסתר: ביום שני [יג אדר] תחילת צום 4:56 (לפנות בוקר) סיום הצום: 17:54 (בערב)

א. טעם הצום שבימי מרדכי ואסתר נקהלו היהודים ביום י"ג באדר להילחם ולעמוד על נפשם, והיו צריכים לבקש רחמים שיעזרם ה' להתנקם מאויביהם והתענו באותו היום ולכן נהגו כל ישראל להתענות ב"יג באדר ונקרא תענית אסתר, כדי שנזכור שה' יתברך רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו, כמו שעשה בימים ההם (משנ"ב סי' תרפ"ג ס"ק ז').

ב. מנהג ישראל [בנים מגיל 13 ובנות מ-12] להתענות ביום י"ג אדר ואסור לפרוש מן הציבור (סי' תרפ"ו ס"ב בהרמ"א). מותר לשמוע מוזיקה עם כלי נגינה כרגיל (אגרות הרשל"ג מכתב יח).

ג. חיוב התענית הוא מזמן עלות השחר (שו"ע סי' תקס"א) מ"מ הישן [אפילו שלא על מיטתו (משנ"ב ס"ט) אלא ע"ג שולחן וכי"ב (חזו"ע עמ' י"ז)] שנת קבע [מחצי שעה ומעלה (פסקי תשובות סי' ד' ס"ג, כה"ח סי' ד' ס"ק נ"ה)] בליל התענית הרי כבר אז מתחיל להתענות (שו"ע סי' תקס"ד ס"א), אבל אם ישן בתחילת הלילה במשך כמה שעות ועדיין לא אכל ארוחת ערב והתעורר, מותר לו לאכול ארוחת ערב אף שלא עשה תנאי, שמסתבר שלא קיבל עליו את התענית עד שיאכל ארוחת ערב (חזו"ע עמ' י"ז).

ד. אם התנה קודם שהלך לישון שבדעתו לקום קודם עמוד השחר ולאכול, מותר לו לאכול ולשתות עד עמוד השחר (שו"ע סי' תקס"ד ס"א). אך אם שכח להתנות ואחר שישן קם קודם עלות השחר וחש צימאון, המקל לשתות יש לו על מה לסמוך ובפרט אם הוא רגיל לשתות בכל לילה (חזו"ע עמ' י"א).

ה. אם התחיל לאכול בתוך חצי שעה לפני עמוד השחר (עמוד השחר = 4:56) אין לאכול סעודת קבע, אבל מותר פחות מכביצה (=54 גר') לחם או מזונות, ושאר מאכלים אפילו יותר (שו"ע סי' כ"ט משנ"ב ס"ק כ"ז, הלכה כדרכו לגר"ד יוסף ח"ה סי' פ"ט ס"כח).

ו. אלו פטורים מהצום: יולדת שאינה מניקה או המפלת (בתוך 24 חודש) שמרגישות חולשה יתרה (שאם לא כן צריכות לצום). מי שמצטער מכאב עיניים [מ"מ כשיבריא צריך לפרוע תעניתו אלא אם כן אכל בהוראת רופא] ואלו פטורים מהצום ואינם רשאים להחמיר על עצמם לצום: קטנים, אישה שילדה או הפילה בתוך 30 יום, חולה שאין בו סכנה ואפילו מי שתקפה אותו חולשה יתרה, זקן מופלג תשוש כוח, מעוברת [מ-3 חודשים ומעלה ומ"מ אם סובלת מהקאות ומיחושים או חולשה רבה אף לפני כן], מניקה בפועל, חתן וכלה בתוך שבע ברכות, מוהל, סנדק ואבי הבן ביום המילה (ע"פ חזו"ע עמ' ל"ט-מ"ב, תורת מועדים סי' ג).

ז. מי שצריך רחמים על איזה דבר יקח פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר תחילה מזמור כב' בתהילים "למנצח על איילת השחר", ודרשו חז"ל "איילת השחר" זו אסתר. ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יענה לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ותתקבל תפילתו ברצון (מונ"א בפסקי תשובות סי' תרפ"ג ס"ק 5 ד"ס ק"ג הי"ט).

ח. מצוי שמקדימים תפילת ערבית במוצאי הצום ומסיימים בצאת הכוכבים שאז צריך לחזור על קריאת שמע [שחיובה מהתורה] ואח"כ יקרא את המגילה [שחיובה מדרבנן].

זכר למחצית השקל: א. נוהגים ליתן קודם פורים מעות "זכר למחצית השקל" (אור"ח סי' תל"ד ס"א בהרמ"א, חזו"ע עמ' ק"א). וזהו שלא לקרוא לזה "מחצית השקל" (חזו"ע ס"ט) אם אפשר לפני שבת זכור ואם לא נתן נהגו לתת בליל פורים לפני קריאת המגילה (חזו"ע ס"ט).

ב. צריך לתת עבורו ועבור אשתו ובניו הגדולים [מהדין מגיל 20 וטוב להחמיר מגיל 13 (חז"ע ע"מ קד)].
וטוב לתת גם בעבור ילדיו הקטנים (כה"ח סי' רלד ס"ק כז) ויתנו לישיבות וכוללים (חז"ע ע"מ קה).
ג. אי אפשר לתת למצוות פורים ממעשר כספים (מחצית השקל, מתנות לאביונים וכו') [אלא אם כן
התנה בפירוש בשעה שהתחיל להפריש בלי נדר והשעה דחוקה לו, רשאי לתת ממעשר כספים (חז"ע ק"ז)]
אבל כשמוסיף על הנתנה מותר (תורת מועדים ס"ט).

חג פורים: א. אין לאישה ללבוש בגדי איש וכן להיפך לצורך התחפשות, וירחיק אפילו את ילדיו
הקטנים מזה (שו"ת יח"ד ח"ה סי' ג) וכן אין להתחפש בתחפושות מפחידות וכיו"ב (ד. ע.).
ב. ראוי שאת התפילות לא יתפלל כשהוא מחופש, ואם אין לו אפשרות להחליף בגדיו לרגילים
מותר להתפלל בתחפושת באופן שאינו מכסה את הפנים, ואם מחופש לדוב וכדו' הנכון הוא
להוריד את התחפושת (ילקו"י פורים סי' תלכ"ה ס"כ).

ג. אין היתר להשמיע דברי לעג והיתול במסיבת פורים כנגד רבנים, ואסור להשתתף במושב לצים
כזה (ק. ילקו"י ע"מ תתי" ס"ב, שו"ת יבי"א ח"ו חו"ד סי' כ"א).

ד. אם יודע שביום פורים ימצא במקום שלא תהיה לו מגילה כשרה [כגון: בצבא] יקרא במגילה כשרה
בלי ברכות כבר מראש חודש [לילה ויום (חז"ע ע"מ לא)] ועדיף כמה שיותר סמוך לפורים, ואם אח"כ
ביום פורים תזדמן לו מגילת קלף יקרא שוב בברכות (שו"ע סי' תרפ"ח ס"ז ובהרמ"א, משנב ס"ק כז) [אבל
סעודת פורים וכן משלוח מנות אין לקיים אלא בזמנם!] (משנ"ב ס"ק כ, חז"ע ס"ט).

ה. **תושבי ירושלים** חוגגים את פורים ביום ט"ו אדר (יום הביעי), **ותושבי תל אביב**, אשדוד (ע"פ שו"ת
ברית הלוי לגר"א מחפז ח"א סי' פ"א, ילקו"י פורים ע"מ תתל"ג) ושאר הערים [ערי הפרזות] חוגגים ביום י"ד אדר
(יום שלישי) (שו"ע סי' תרפ"ח ס"א, ג).

ו. * תושבי ירושלים שנמצא בליל י"ד בתל אביב ויודע שישהה שם עד י"ד בבוקר בעמוד השחר,
מתחייב בכל מצוות פורים לילה ויום בברכה אפילו שישע בצהרים לירושלים. ואם ישע לירושלים
בערב ט"ו (שושן פורים) וישהה שם עד עמוד השחר יקיים שוב את כל מצוות הפורים ללא ברכה.

* תושב תל אביב שהיה בעירו ב-י"ד וקיים כל מצוות הפורים ואח"כ נסע בליל ט"ו לירושלים ויודע
שישהה שם עד ט"ו בבוקר בעמוד השחר, יקיים את כל מצוות הפורים שם ללא ברכה מדין חומרא
[המחמיר תע"ב] (עיין שו"ע ס"ה, ילקו"י ח"ה ע"מ ק"ה, ילקו"י פורים תשע"ב ע"מ קנב-קנד, עיין תורת מועדים א"ר ע"מ רל"ט-רל"ו)

ז. תושב ירושלים שנסע בפורים ביום לתל אביב למספר שעות וכן תושב ת"א שנסע בשושן פורים
ביום לירושלים למספר שעות לא התחייבו במצוות פורים, גם לא מצד חומרא.

ח. * תושב ירושלים שנסע לתל אביב ביום י"ד באדר בבוקר (אחרי עמוד השחר) ושהה שם עד ט"ו
באדר בבוקר (אחרי עמוד השחר) פטור לגמרי מלחגוג את פורים בכלל, ובדיעבד אם עשה כן יקרא
מגילה ביום ט"ו באדר בלא ברכה ויאמר "על הניסים" בתפילה ובברכת המזון ויקיים משלוח מנות
ושאר מצות בט"ו באדר (ע"פ ילקו"י מועדים ותורת מועדים א"ר לגר"ד יוסף ע"מ רל"ו-רמ"ג).

* תושב תל אביב ששהה בליל י"ד בירושלים וחוזר לביתו רק ב-י"ד בבוקר (אחרי עמוד השחר) פטור
ממצוות פורים ואין לעשות כן לכתחילה ובדיעבד שעשה כן יקיים את מצוות פורים בלי ברכה
ב-י"ד באדר וטוב להחמיר שגם ב-ט"ו באדר יעשה כן (תורת מועדים ס"ט).

* תושב תל אביב שנסע לירושלים בליל י"ד באדר ונשאר שם עד ט"ו אדר בבוקר הרי זה קורא את
המגילה בברכות ומקיים את כל מצוות פורים ב-ט"ו אדר (שושן פורים) (תורת מועדים שם, ילקו"י פורים (תשע"ב) ע"מ קט"ו).

ט. * תושב תל-אביב וכיו"ב שחוגג פורים ב-י"ד באדר ששלח משלוח מנות לרעהו אשר בירושלים
שחוגג ב-ט"ו אדר ויודע שמקבל המשלוח מנות יאכלם ב-ט"ו, יצא ידי חובתו (חז"ע פורים ע"מ קסב-קסד ס"ד).
* תושב ירושלים שחוגג פורים ב-ט"ו אדר ששלח מנות ביום י"ד לרעהו בתל-אביב או שאר ערי
ישראל שחוגגים ב-י"ד, יצא ידי חובתו, אבל אם שלח להם מנות ביום ט"ו לא יצא כיון שאצלם
אינו יום פורים (חז"ע שם ס"ה).

לקוראי העלון היקרים בעוד כחודש תחלוף שנה מאז שהעלון נסגר ונפתח מחדש בזכות
תרומותיכם, במהלך שנה זו הופיעו בעלון פרויקטים הלכתיים שלא מובאים בשום מקום: לוח-
בדיקת דגים מתולעים הצבעוני, עלון בנושא היין שהקיף את כל ההשגחות והמסקנה שהיום כל
היינות רוב יין וטובים לאשכנזים וספרדים, נושא זהירות בדרכים וגולת הכותרת לוח הברכות
הצבעוני כל מאכל וברכתו, הפרויקטים דורשים כוחות, משאבים גדולים וכסף רב ולכן אנו
זקוקים לתרומות נוספות חדשות וגם אלו שתורמים שימשיכו את תרומתם טל: 08-8644452

ערב לציבור הרחב באשדוד ביום שני 1 אדר ב- 9:00 בערב בנושא שמחת פורים עם הרב ליאור גלזר
בבי"כ החיד"א רח' יצחק הנשיא 22 אזור ג' [תפילת ערבית לפני ואחרי ההרצאה] *עזרת הנשים פתוחה

העלון מוקדש לעילוי נשמת מלכה בת גוהר ושמעון בן אסתר ז"ל שפקודתו ב-ד' אדר ת.ג.צ.ב.ה.